

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΥΔΑΤΩΝΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ
& ΔΑΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΙΚΩΝ ΦΥΤΩΡΙΩΝ, ΔΑΣΙΚΩΝ ΓΕΝΕΤΙΚΩΝ
ΠΟΡΩΝ & ΑΝΑΔΑΣΩΣΕΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Τέρμα Αλκμάνος, 11528 Αθήνα

Πληροφορίες : Δέσποινα Παϊταρίδου

Τηλέφωνο : 2131512211

Δ/ση ηλ. ταχυδρομείου: d.paitaridou@prv.ypeka.gr

. . : / /24739/718
μ/ : 05/03/2020

ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ: ΟΠΩΣ Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

ΘΕΜΑ: Εθελοντικά έργα και εργασίες αναδάσωσης από φορείς, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, και εθελοντές.

ΣΧΕΤ: Η με αριθμό 125599/737/12-4-2013 (ΑΔΑ:ΒΕΑ20-Ε0Κ) εγκύκλιος.

Οι αναδάσώσεις είναι έργα δαπανηρά, επιδρούν άμεσα στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και έχουν σκοπό την αποκατάσταση διαταραχθέντων, από διάφορες αιτίες (πυρκαγιές, διάβρωση του εδάφους, εκχερσώσεις κ.λ.π.), δασικών οικοσυστημάτων.

Για το σκοπό αυτό και προκειμένου να είναι επιτυχής μία αναδάσωση θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθες βασικές αρχές:

Αρχή 1: Είναι δυνατή μόνο εκεί, όπου ο σταθμός θα μπορούσε να αναδασωθεί και μόνος του φυσικά.

Αρχή 2: Η φυσική αναδάσωση αποτελεί το ιδεώδες αρχικό στάδιο της αναδάσωσης.

Αρχή 3: Πρέπει να ακολουθεί ή να εκμεταλλεύεται, κατά το δυνατό, τη φυσική διαδοχή, να τη συντομεύει και να την οδηγεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στο σκοπό που έχουμε καθορίσει.

Αρχή 4: Πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά το δυνατό αυτοφυή και ενδημικά είδη.

Αρχή 5: Πρέπει να χρησιμοποιούνται προελεύσεις από όμοιους ή ανάλογους σταθμούς με εκείνους της προς αναδάσωσης περιοχής.

Αρχή 6: Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι συνοικολογικές συνθήκες.

Υφίστανται η δυνατότητα να εκτελούνται έργα και εργασίες αναδάσωσης από φορείς φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εθελοντές (ομάδες πολιτών ή μέλη συλλόγων κ.α.) και σχολεία, **με δαπάνη τους και χωρίς καμιά επιβάρυνση του Δημοσίου**, μετά από σχετική έγκριση της αρμόδιας δασικής υπηρεσίας στην οποία ορίζονται οι όροι εκτέλεσης, επίβλεψης και παραλαβής του έργου στα πλαίσια εφαρμογής ισχυουσών σχετικών διατάξεων.

Τα εθελοντικά έργα και εργασίες γίνονται σε δημόσιες δασικού χαρακτήρα εκτάσεις και θα αφορούν:

- α) καμένες εκτάσεις
- β) εκτάσεις που είχαν αναδασωθεί στο παρελθόν με χαμηλό ποσοστό επιτυχίας
- γ) εκτάσεις υποβαθμισμένων δασών
- δ) συμπληρώσεις φυτεύσεων προς εμπλουτισμό και αναβάθμιση δασικών οικοσυστημάτων.

Φορείς υλοποίησης

1. Για τους φορείς του άρθρου 100 του Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης» (87 Α') ακολουθείται η διαδικασία των προγραμματικών συμβάσεων, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα και τους όρους της εκάστοτε Προγραμματικής Σύμβασης.

2. Στην περίπτωση φορέων που δεν ανήκουν στην ανωτέρω κατηγορία, τότε για τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται με την παρ. 3 του άρθρου 49 του Ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις, Προμηθειών και Υπηρεσιών» (147 Α').

3. Στην περίπτωση που οι φορείς υλοποίησης είναι εθελοντές (ομάδες πολιτών ή μέλη συλλόγων κ.α.) ή σχολεία εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 21 του Ν. 998/79 «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας» (289 Α').

Για τα εθελοντικά έργα και εργασίες αναδάσωσης διακρίνονται δύο (2) κατηγορίες φορέων υλοποίησης:

Α. ΦΥΣΙΚΑ Ή ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Δύναται να εκτελεστεί εθελοντικό έργο και εργασίες αναδάσωσης εντός δημοσίου δασικού χαρακτήρα εκτάσεων από φυσικό ή νομικό πρόσωπο, **με δαπάνη του και χωρίς καμιά επιβάρυνση του Δημοσίου**, μετά από σχετική έγκριση της αρμόδιας δασικής υπηρεσίας, στην οποία ορίζονται οι όροι εκτέλεσής, επίβλεψης και παραλαβής του έργου στα πλαίσια εφαρμογής των κάτωθι σχετικών διατάξεων:

1. του Ν. 86/1969 (7 Α') «περί Δασικού Κώδικα» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
2. του Ν. 998/1979 (289 Α') «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
3. του Π.Δ. 437/1981 (120 Α') «περί Μελέτης και Εκτέλεσης Δασοτεχνικών Έργων»
4. του Ν. 4412/2016 (147 Α') «Δημόσιες Συμβάσεις, Προμηθειών και Υπηρεσιών»
5. του Ν. 3316/2005 (42 Α') «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις» όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 377 παρ. 1 εδάφ. 40 « Καταργούμενες διατάξεις» του 4412/2016 (147 Α')
6. του Ν. 4014/2011 (209 Α') «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος».

Προϋποθέσεις για την ως άνω εκτέλεση του έργου αποτελούν τα εξής:

1. Κήρυξη της έκτασης ως αναδασωτέας εφόσον απαιτείται από τη δασική νομοθεσία.
2. Να υπάρχει αρμοδίως εγκεκριμένη μελέτη αναδάσωσης.
3. Στις περιπτώσεις όπου δεν υφίσταται αρμοδίως εγκεκριμένη μελέτη, δύναται, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 49 του Ν. 4412/2016, να συντάσσεται και να χρηματοδοτείται η μελέτη από το φυσικό ή νομικό πρόσωπο χωρίς καμιά επιβάρυνση του Δημοσίου. Η εκπόνηση της μελέτης αναδάσωσης θα γίνεται από Δασολόγο σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας δασικής νομοθεσίας και τις τεχνικές προδιαγραφές που καθορίστηκαν με την υπ' αριθμ. 53418/3576/εγκ/162/14-10-1969 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας. Στη συνέχεια ακολουθεί η έγκριση της μελέτης αναδάσωσης από τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες.
4. Έκδοση απόφασης του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με την οποία εγκρίνεται το έργο και καθορίζονται οι όροι, με τους οποίους θα εκτελεσθεί αυτό, καθώς και η

επίβλεψη και παραλαβή του από τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες. Ομοίως, καθορίζονται οι προθεσμίες εκτέλεσης με απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

5. Η εκτέλεση του αναδασωτικού έργου και εργασιών γίνεται με δαπάνη του ιδίου φυσικού ή νομικού προσώπου, χωρίς καμία επιβάρυνση του Δημοσίου.
6. Προκειμένου να διασφαλισθεί η αρτιότερη εκτέλεση του έργου της αναδάσωσης, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο δύναται να αναθέσει την εκτέλεση του έργου σε εργολήπτη δημοσίων δασοτεχνικών έργων (Ε.Δ.Δ.Ε.) ή σε εργοληπτική επιχείρηση εγγεγραμμένη στα Μ.Ε.Ε.Π. Πρασίνου ή Μ.Ε.Κ Πρασίνου στελεχωμένη από Δασολόγο ή Δασοπόνο (ανάδοχος), εφαρμόζοντας τις διατάξεις περί εκτέλεσης δημοσίων δασοτεχνικών έργων.
7. Οι δασικές υπηρεσίες, έχοντας την υποχρέωση προστασίας της βιοποικιλότητας και του δασικού οικοσυστήματος, θα πρέπει να διαθέσουν το απαραίτητο φυτευτικό υλικό από τα δημόσια δασικά φυτώρια. Η διάθεση του φυτευτικού υλικού γίνεται μετά από αίτηση του φορέα εκτέλεσης του έργου, σύμφωνα με τις προτεραιότητες και τους όρους διάθεσης που έχουν τεθεί στην υπ' αριθ. 115378/2059/22-10-2010 (ΑΔΑ:4ΙΞ90-Χ) διαταγή του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής. Στην περίπτωση που δεν έχει προγραμματιστεί παραγωγή ή δεν υπάρχει επάρκεια δασικού φυτευτικού υλικού από τις Δασικές Υπηρεσίες δύναται η προμήθεια του φυτευτικού υλικού να γίνεται από ιδιωτικά δασικά φυτώρια, μετά από έλεγχο ποιότητας και προέλευσης του φυτευτικού υλικού από τις αρμόδιες Δασικές Υπηρεσίες.
8. Ο φορέας εκτέλεσης του έργου και ο ανάδοχος έχει την ευθύνη για τη σωστή φύλαξη και αξιοποίηση του διατιθέμενου φυτευτικού υλικού.
9. Η αρμόδια δασική αρχή συντάσσει το πρωτόκολλο εγκατάστασης του φορέα εκτέλεσης ή του αναδόχου και επιβλέπει την εκτέλεση του έργου. Στην περίπτωση που ο φορέας εκτέλεσης του έργου ή/και ο ανάδοχος αρνούνται τη συνεργασία και δεν συμμορφώνονται με τις υποδείξεις της αρμόδιας δασικής αρχής, ανακαλείται η ανωτέρω εγκριτική απόφαση (περίπτωση 4), υποχρεώνεται ο φορέας εκτέλεσης ή/ο ανάδοχος να απομακρύνει από το χώρο του έργου τα τυχόν μηχανικά ή άλλα μέσα που χρησιμοποιεί, και να επαναφέρει την έκταση στην πρότερα κατάσταση. Επίσης, σε περίπτωση όπου διαπιστωθεί οποιαδήποτε αλλοίωση με υπαιτιότητα του φορέα εκτέλεσης του έργου και του αναδόχου, θα εφαρμόζονται οι κυρώσεις, όπως προβλέπονται από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας.
10. Η προσωρινή και οριστική παραλαβή του έργου γίνεται από την αρμόδια δασική αρχή, αφού, προηγουμένως, διαπιστωθεί ότι το έργο εκτελέστηκε σύμφωνα με τους όρους που τέθηκαν με την απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
11. Ο φορέας εκτέλεσης του έργου και ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένοι να εφαρμόζουν τις σχετικές διατάξεις της δασικής νομοθεσίας για την εκτέλεση των δασοτεχνικών έργων σε δημόσια δάση και δασικές εκτάσεις, καθώς και τις σχετικές οδηγίες της αρμόδιας δασικής αρχής για την προστασία του δασικού χαρακτήρα εκτάσεων από πυρκαγιές και εν γένει βλάβες στο οικοσύστημα.
12. Στο χώρο του έργου αναρτάται ενημερωτική πινακίδα σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν τους κανόνες δημοσιότητας και μετά από υπόδειξη της θέσης από τη δασική αρχή.
13. Η εκτέλεση των αναδασωτικών έργων και εργασιών από τον φορέα εκτέλεσης του έργου δεν φέρουν καμία μεταβολή στο δασικό χαρακτήρα της έκτασης ή στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της.
14. Το δημόσιο δεν φέρει καμία ευθύνη για τυχόν εκνίκηση της αναδασούμενης έκτασης από τρίτους.

B. ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΑ

Δύναται να εκτελεστεί εθελοντικό έργο και εργασίες αναδάσωσης εντός δημοσίου δασικού χαρακτήρα εκτάσεων από εθελοντές (ομάδες πολιτών ή μέλη συλλόγων) και σχολεία στα πλαίσια του αρ. 21 του Ν. 998/1979 υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Να υποβάλουν εγκαίρως αίτημα εκδήλωσης ενδιαφέροντος, πριν την έναρξη της περιόδου εκτέλεσης αναδασωτικών έργων (Οκτώβριος-Μάρτιος).
2. Να υπάρχει αρμοδίως εγκεκριμένη μελέτη αναδάσωσης.
3. Αν δεν υπάρχει μελέτη για τη συγκεκριμένη έκταση, θα συντάσσεται από την αρμόδια δασική αρχή τεχνική έκθεση, που θα συνοδεύεται από χάρτη κλίμακας 1:5000, όπου θα σημειώνεται η θέση της προς αναδάσωση έκτασης, σύμφωνα με τις προδιαγραφές για μελέτες αναδάσωσης και των ζωνών NATURA όσον αφορά την επιλογή των ειδών.
4. **Δεν απαιτείται η έκδοση απόφασης** του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, αλλά πρέπει να υπάρξει έγκριση της αρμόδιας δασικής αρχής με επισύναψη της τεχνικής έκθεσης και των τεχνικών οδηγιών. Με δεδομένο ότι αυτού του τύπου οι εθελοντικές δράσεις έχουν παιδευτικό και συμβολικό χαρακτήρα, η έκταση επέμβασης θα ορίζεται έως δεκαπέντε (15) στρέμματα.
5. Η διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών (διάνοιξη λάκκων, φυτεύσεις, πότισμα, κ.λ.π) θα έχουν διάρκεια 2-3 ημερών.
6. Οι εργασίες γίνονται υπό τις υποδείξεις και καθοδήγηση της αρμόδιας δασικής αρχής, χρησιμοποιώντας κατάλληλο προσωπικό, αρκούντος αριθμού, ώστε να επιτευχθεί ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα στις αναδασωτικές εργασίες και να αποφευχθεί άσκοπη σπατάλη και αχρήστευση φυτευτικού υλικού.
7. Η αρμόδια Δασική Αρχή οφείλει να παράσχει κάθε δυνατή πληροφορία και γνώση στα πλαίσια διεξαγωγής των εργασιών αναδάσωσης, εποπτεύοντας και καθοδηγώντας παράλληλα τις ομάδες εργασίας.
8. Τα φυτά θα διατίθενται δωρεάν από τα δημόσια δασικά φυτώρια.

Με την παρούσα εγκύκλιο, καταργείται η με αριθμό 125599/737/12-4-2013 (ΑΔΑ:ΒΕΑ20-Ε0Κ) όμοια.

Παρακαλούμε την παρούσα να κοινοποιήσετε στις Δασικές Υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησής σας, για εφαρμογή.

**Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΥΔΑΤΩΝ**

Κ. ΑΡΑΒΩΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ**ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ**

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις

1. Γενικές Δ/νσεις Δασών & Αγροτικών Υποθέσεων
2. Δ/νσεις Συντονισμού και Επιθεωρήσεις Δασών
3. Δ/νσεις Αναδασώσεων (Αττικής, Κ. Μακεδονίας, Α-Μ-Θ)

ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Γραφείο Γεν/κου Γραμματέα Φυσικού Περι/ντος & Υδάτων
2. Γενική Δ/ση Δασών & Δασικού Περιβάλλοντος
3. Δ/νσεις Γενικής Δ/ση Δασών & Δασικού Περιβάλλοντος